

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY
WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO
NA LATA 2007–2013

WYTYCZNE DOTYCZĄCE KWALIFIKOWANIA WYDATKÓW W RAMACH RPO WL NA LATA 2007–2013 PODRĘCZNIK KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia
2007-2013

POLSKA

NARODOWA
STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt - wersja 0.1

Lublin, 04 października 2007 r.

SPIS TREŚCI:

Część I Zasady ogólne kwalifikowania projektów i wydatków	8
Rozdział I- Zasady kwalifikowania projektów	8
1.1. Zasięg geograficzny kwalifikowalności	9
1.2. Trwałość projektu	10
Rozdział II- Zasady kwalifikowania wydatków	10
2.1. Podmiot ponoszący wydatki	12
2.2. Ramy czasowe kwalifikowalności	13
2.3. Dokumentowanie wydatków	14
2.4. Wkład niepieniężny	15
2.5. Zakaz podwójnego finansowania	15
2.6. Ocena kwalifikowalności wydatku w trakcie realizacji projektu	16
2.7. Zasada elastyczności (ang. cross-financing)	17
2.8. Pomoc Publiczna	17
2.9. Projekty generujące dochód	22
Część II Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków	24
Rozdział III- Wydatki dotyczące przygotowania projektu	24
Rozdział IV- Wydatki dotyczące realizacji projektu	25
4.1. Wydatki związane z wdrażaniem projektu	25
4.2. Wydatki na instrumenty finansowe (dokapitalizowanie funduszy)	28
Rozdział V- Zakup gruntu	28
5.1. Zakup gruntu - nieruchomości niezabudowanej	28
5.2. Zakup nieruchomości zabudowanej	29
5.3. Wydatki bezpośrednio związane z zakupem nieruchomości zabudowanej	30
Rozdział VI- Wydatki związane z robotami budowlanymi	31
6.1. Roboty przygotowawcze	31
6.2. Inspektor nadzoru	32
Rozdział VII- Wydatki dotyczące zakupu sprzętu i wyposażenia	32
7.1. Amortyzacja	32
7.2. Zakup środków trwałych stanowiący część wydatków inwestycyjnych	33
7.3. Wydatki na zakup sprzętu będącego środkiem trwałym do użytku na czas realizacji projektu	33
7.4. Przenośne środki trwałe stanowiące część wydatków inwestycyjnych	34
7.5. Zakup używanego sprzętu	34
Rozdział VIII - Koszty zastosowania technik (ew. form) finansowania nie powodujących natychmiastowego przeniesienia prawa własności	35
8.1. Leasing	35
8.2. Inne techniki finansowania	38
Rozdział IX - Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia	38
Rozdział X- Podatek od towarów i usług	39
10.1. Prawo do obniżenia VAT należnego o VAT naliczony	40
10.2. Status Podatnika VAT	40

10.3. Oświadczenie o kwalifikowalności VAT _____	41
Rozdział XI - Inne podatki i opłaty _____	41
11.1. Opłaty za usunięcie drzew i krzewów oraz opłaty za zajęcie pasa drogowego __	42
11.2. Kwalifikowalność budowy przyłączy kanalizacyjnych i wodociągowych _____	43
11.3. Koszty promocji projektu _____	44
11.4. Wydatki związane z działaniami kompensacyjnymi w przypadku projektu realizowanego na terenie cennym przyrodniczo, w tym na obszarach sieci Natura 2000 _____	44
Rozdział XII - Mieszkalnictwo _____	44
Rozdział XIII – Wydatki związane z projektami nieinwestycyjnymi ____	45
13.1. Działania związane z promocją turystyki i regionu _____	45
13.2. Koszty organizacji spotkań _____	45
13.3. Organizacja konferencji, seminariów, szkoleń _____	46
13.4. Projekty z zakresu kultury, np. organizacja wydarzeń kulturalnych, spotkań, wystaw, festiwali _____	47
13.5. Projekty z zakresu wymiany, np. organizacja staży itp _____	47
Rozdział XIV - Wydatki niekwalifikowalne _____	47
<i>Część III Wykaz wydatków kwalifikowalnych dla poszczególnych Osi Priorytetowych RPO WL na lata 2007-2013 _____</i>	49
Oś priorytetowa 3. Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne _____	49
Oś priorytetowa 4. Społeczeństwo informacyjne _____	52
Oś priorytetowa 5. Transport _____	54
Oś priorytetowa 6. Środowisko i czysta energia _____	57
Oś priorytetowa 7. Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna _____	59
Oś priorytetowa 8. Infrastruktura społeczna _____	62

Wprowadzenie

Niniejszy dokument powstał w oparciu o ***Krajowe wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności*** w okresie programowania 2007-2013 wydane w myśl art. 56 ust. 4 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego Rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.

Zgodnie z zapisami ***Krajowych wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności*** Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym może dodatkowo wydać wytyczne ustanawiające szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków dla projektów współfinansowanych w ramach danego Programu Operacyjnego. Kwalifikowalność podmiotów, które mogą starać się o wsparcie z funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności określa bezpośrednio Program Operacyjny. Interpretację związaną z definicją poszczególnych kategorii określonych w Programie Operacyjnym wydaje Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym z poszanowaniem odpowiednich przepisów krajowych i wspólnotowych. Zakres przedmiotowy kwalifikowalności wydatków określa Instytucja Zarządzająca.

Jedynie wydatki niezbędne dla realizacji projektu, poniesione zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie zawartej z Beneficjentem oraz zgodnie z Wytycznymi mogą być uznane za kwalifikowalne.

Beneficjent może wnioskować o refundację poniesionych wydatków kwalifikowalnych – do kwoty określonej w umowie o dofinansowanie.

Zakres przedmiotowy musi być zgodny z odpowiednimi przepisami wspólnotowymi oraz z dokumentami wydanymi przez Instytucję Zarządzającą, w tym w szczególności z:

- ✚ Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającym Rozporządzenie (WE) nr 1260/1999;
- ✚ Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1828/ 2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającym zasady wdrażania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego

Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego Rozporządzenie (WE) nr 1260/1999;

✚ Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1080/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylającym Rozporządzenie (WE) nr 1783/1999;

✚ Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013;

✚ Uszczegółowieniem Programu wydanym przez Instytucję Zarządzającą.

Wykaz innych aktów prawnych, na podstawie których został przygotowany podręcznik:

a) ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2006 r., Nr 164, poz.1163, z późn. zm.) zwana dalej „**ustawą Pzp**”,

b) ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r., Nr 76, poz. 694, z późn. zm.) zwana dalej „ustawą o rachunkowości”,

c) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54, poz. 535, z późn. zm.) zwana dalej **ustawą o VAT**,

d) Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania przepisów ustawy o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 97, poz. 970 z późn. zm.) zwane dalej „rozporządzenie w sprawie wykonywania przepisów ustawy o podatku od towarów i usług”,

e) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 2004 r. w sprawie określenia warunków udzielania zezwoleń na zajęcie pasa drogowego (Dz. U. Nr 140, poz. 1481) zwane dalej jako „rozporządzenie w sprawie zezwoleń na zajęcie pasa drogowego”,

f) ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. 2007 nr 19 poz. 115, z późn. zm.) zwana dalej „ustawą o drogach publicznych”,

g) ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U z 2004 r., Nr 261, poz. 2603, z późn. zm.) zwana dalej „ustawą o gospodarce nieruchomościami”,

h) ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 poz. 880, z późn. zm.) zwana dalej „ustawą o ochronie przyrody”,

i) ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858) zwana dalej „ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków”,

j) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm.) zwana dalej „ustawą Prawo ochrony środowiska”,

k) ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny (Dz.U. z 1964r., Nr 16, poz. 93), zwany dalej

K.C.

Wykaz najważniejszych pojęć występujących w Podręczniku:

Beneficjent – w rozumieniu art. 5 ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Cross-financing - zasada elastycznego, krzyżowego finansowania, która ma na celu ułatwienie wdrażania jednofunduszowych programów operacyjnych. Zapewnia ona możliwość finansowania w ramach zakresów interwencji EFRR i EFS komplementarnych działań wchodzących odpowiednio w zakres drugiego funduszu. Zasada ta stosuje się jedynie do działań, które są zarówno niezbędne dla pomyślnej realizacji projektu lub grupy projektów jak i bezpośrednio powiązane z projektem lub grupą projektów. Udział środków możliwych do objęcia zasadą jest ograniczona do 10% na poziomie osi priorytetowej (vide art. 34 ust. 2 rozporządzenia ogólnego).

Duży projekt - projekt którego całkowity koszt przekracza kwotę 25 mln EUR w przypadku środowiska naturalnego oraz 50 mln EUR w przypadku innych dziedzin (vide art. 39 rozporządzenia ogólnego).

Nieruchomość niezabudowana - część powierzchni ziemskiej stanowiąca odrębny przedmiot własności (grunty), z wyłączeniem budynków, budowli, obiektów małej architektury oraz tymczasowych obiektów budowlanych.

Nieruchomość zabudowana - część powierzchni ziemskiej stanowiąca odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki, budowle, obiekty małej architektury, jeżeli są trwale związane z gruntem.

Program pomocowy – program określający zasady postępowania w sprawach dotyczących pomocy państwa spełniającej przesłanki określone w art. 87 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Umowa o dofinansowanie - umowa zawarta z Beneficjentem, na podstawie której Beneficjent realizuje projekt współfinansowany w ramach RPO.

Wydatek kwalifikowalny – wydatek lub koszt poniesiony przez Beneficjenta w związku z realizacją projektu w ramach RPO, zgodnie z zasadami obowiązującymi w Wytycznych, który kwalifikuje się do refundacji ze środków przeznaczonych na realizację RPO w trybie określonym w umowie o dofinansowanie projektu.

Wydatek niekwalifikowalny – wydatek lub koszt nie kwalifikujący się do refundacji ze środków przeznaczonych na realizację RPO.

Wyłączenie blokowe (wyłączenie grupowe) - należy przez to rozumieć pomoc publiczną, której nie dotyczy obowiązek notyfikacji, zgodnie z rozporządzeniami Komisji wydanymi na podstawie art. 1 Rozporządzenia Rady (WE) nr 994/98 z dnia 7 maja 1998 r. dotyczącego stosowania art. 92 i 93 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa (Dz.Urz. WE L 142 z 14.05.1998).

Podręcznik składa się z części ogólnej, w której zostały przedstawione ogólne zasady kwalifikowania projektów i wydatków oraz z części szczegółowej stanowiącej katalog wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych w ramach każdej z Osi Priorytetowych RPO WL.

Część I Zasady ogólne kwalifikowania projektów i wydatków

Rozdział I - Zasady kwalifikowania projektów

Odnosząc się do zagadnienia kwalifikowalności należy przede wszystkim rozróżnić pojęcia kwalifikowalności projektów i kwalifikowalności wydatków ponoszonych w ramach projektów.

Projekt jest kwalifikowalny (czyli może zostać zatwierdzony do współfinansowania z EFRR) jeżeli spełnia następujące warunki ogólne:

- + jest zgodny z horyzontalnymi politykami Wspólnoty, w tym w szczególności z politykami w zakresie:
 - konkurencji, zamówień publicznych, środowiska (zgodnie z art. 3 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 działanie podejmowane w ramach funduszy obejmuje, na poziomie krajowym i regionalnym, priorytety Wspólnoty sprzyjające trwałemu rozwojowi poprzez wzmocnienie wzrostu, konkurencyjności, zatrudnienia i integracji społecznej oraz poprzez ochronę i poprawę jakości środowiska naturalnego),
 - równego traktowania kobiet i mężczyzn (zgodnie z art. 16, Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 państwa członkowskie i Komisja zapewniają wsparcie zasady równości mężczyzn i kobiet oraz uwzględniania problematyki płci na poszczególnych etapach wdrażania funduszy) oraz społeczeństwa informacyjnego,
- + jest zgodny z dokumentem programowym (zatwierdzonym Programem Operacyjnym i spełnia szczegółowe kryteria określone dla danej Osi Priorytetowej w RPO WL na lata 2007-2013),
- + jest zgodny z wymogami Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- + przyczynia się do realizacji celów danej Osi Priorytetowej,
- + beneficjent jest uprawniony do złożenia wniosku w ramach danej Osi Priorytetowej.

Szczegółowe kryteria kwalifikowalności projektów:

Szczegółowe kryteria co do rodzajów kwalifikujących się projektów zostały określone w Uszczegółowieniu Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na poziomie działań realizowanych w ramach każdej z Osi Priorytetowych RPO. W Uszczegółowieniu zostały przedstawione typy projektów, które będą mogły ubiegać się o dofinansowanie w ramach poszczególnych działań. Działania zawierają często konkretne przykłady wydatków.

Kwalifikowalność w ramach EFRR rozpatrywana jest na trzech poziomach:

1. Po pierwsze sprawdzana jest kwalifikowalność typu projektu w ramach danej Osi Priorytetowej.
2. Następnie weryfikowana jest kwalifikowalność rodzaju projektu w świetle kryteriów określonych w Uszczegółowieniu RPO WL dla poszczególnych Działań.
3. Następnie rozpatrywana jest kwalifikowalność poszczególnych wydatków.

1.1. Zasięg geograficzny kwalifikowalności

Zgodnie z art. 5, ust 1. Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 jako generalną zasadę przyjmuje się, iż projekt współfinansowany z funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności musi być realizowany w granicach administracyjnych obszaru objętego programem, w ramach którego jest realizowany tj.: w przypadku Programów Regionalnych - w regionie, którego dotyczy dany program (NUTS II).

Odstępstwa od tej zasady możliwe są tylko za zgodą Instytucji Zarządzającej i tylko w sytuacji, kiedy projekt przynosi znaczące korzyści dla obszaru objętego wsparciem przez dany program. Jako zgodę rozumie się w tej sytuacji umieszczenie odpowiedniego postanowienia w Programie Operacyjnym lub akceptację realizacji projektu w takim kształcie w umowie/decyzji o dofinansowaniu.

1.2. Trwałość projektu

W związku z postanowieniami artykułu 57 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006 każdy projekt współfinansowany ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności musi zachować trwałość przez okres **pięciu lat** od daty przekazania beneficjentowi płatności końcowej. Państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca zapewniają, że operacja zachowuje wkład funduszy, wyłącznie jeżeli operacja ta, w terminie pięciu lat od zakończenia operacji lub trzech lat od zakończenia operacji w państwach członkowskich, które skorzystały z możliwości skrócenia tego terminu w celu utrzymania inwestycji lub miejsc pracy stworzonych przez MŚP, nie zostanie poddana zasadniczym modyfikacjom.

Pojęcie „trwałości projektu” rozumiane jest jako niepoddanie projektu tzw. znaczącej modyfikacji tj.:

- 1) modyfikacji mającej wpływ na charakter lub warunki realizacji projektu lub powodującej uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez przedsiębiorstwo lub podmiot publiczny;
- 2) wynikającej z rozporządzenia prawem własności elementu infrastruktury przyznającego określone podmiotowi nieuzasadnione korzyści lub z zaprzestania działalności produkcyjnej.

Znacząca modyfikacja oznacza jednoczesne spełnienie jednego z warunków wymienionych w punkcie 1 i jednego z warunków wymienionych w punkcie drugim, a ponadto pomiędzy tymi warunkami musi zachodzić związek przyczynowo-skutkowy (tzn. pkt 2 to przyczyna, a pkt. 1 – skutek).

Wydatki poniesione na rzecz projektu, który zostanie poddany znaczącym modyfikacjom będą objęte procedurą odzyskiwania zgodnie z art. 98–102 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006.

Rozdział II- Zasady kwalifikowania wydatków

Kwalifikowalność danego projektu do wsparcia z EFRR nie oznacza, że wszystkie wydatki, które zostaną poniesione w trakcie jego realizacji , muszą zostać zakwalifikowane do refundacji.

Beneficjent w ramach swojego projektu określa zarówno koszty kwalifikujące się do wsparcia, jak i te niekwalifikujące się. Ogólne zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków obowiązują

w odniesieniu do wszystkich kategorii wydatków kwalifikowalnych opisanych w części szczegółowej. Wydatek kwalifikowalny musi spełniać warunki umożliwiające jego całkowite lub częściowe pokrycie środkami przeznaczonymi na realizację programu operacyjnego, pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej lub publicznych źródeł krajowych.

Wydatek jest kwalifikowalny jeżeli:

- ✚ jest zgodny z postanowieniami Programu Operacyjnego,
- ✚ został poniesiony w ramach projektu realizowanego z udziałem EFRR,
- ✚ tylko wydatki w ramach projektów realizowanych w ramach działań współfinansowanych z EFRR mogą być zrefundowane z EFRR,
- ✚ jest niezbędny do realizacji przedłożonego projektu.

Wydatek musi być niezbędny dla realizacji celów projektu. Jest to podstawowa zasada kwalifikowalności wydatków w ramach funduszy strukturalnych. Wydatek, który jest niezbędny dla wdrażania i realizacji projektu, to wydatek, bez którego projekt nie mógłby zostać zrealizowany.

- ✚ jest efektywny (tj. czy zachowano zasadę osiągnięcia najlepszego efektu przy możliwie najniższych kosztach),
- ✚ jest racjonalny,

Wydatek potwierdzony przez fakturę przedstawioną do refundacji w ramach EFRR musi stanowić optymalny pod względem ekonomicznym i technicznym sposób wdrożenia i realizacji projektu.

- ✚ jest rzetelnie udokumentowany i możliwy do zweryfikowania.

Ocena kwalifikowalności wydatku polega na analizie zgodności jego poniesienia z obowiązującymi przepisami. Oceny takiej dokonuje się zarówno na etapie wyboru wniosku, jak i podczas jego realizacji.

Przyjęcie danego projektu do realizacji i podpisanie z beneficjentem umowy o dofinansowanie nie oznacza, że wszystkie wydatki, które beneficjent przedstawi do refundacji w trakcie realizacji projektu, będą kwalifikować się do współfinansowania. Kwalifikowalność poniesionych wydatków oceniana jest w trakcie realizacji projektu, kiedy beneficjent przedkłada kolejne wnioski o płatność.

Wówczas sprawdzeniu podlegają przede wszystkim:

- ✚ poniesienie przedłożonego wydatku w ramach współfinansowanego projektu,

- ✚ poniesienie wydatku zgodnie z kryteriami ustalonymi przez Komitet Monitorujący danego Programu Operacyjnego,
- ✚ zgodność przedkładanych do refundacji wydatków z kategoriami wydatków wynikającymi z postanowień umowy o dofinansowanie projektu. Kategorie te mogą być ujęte we wniosku o dofinansowanie projektu, stanowiącym załącznik do umowy,
- ✚ zgodność z obowiązującymi przepisami prawa wspólnotowego oraz prawa krajowego,
- ✚ zasadność poniesienia danego wydatku dla realizacji projektu,
- ✚ efektywność poniesionego wydatku,
- ✚ sposób udokumentowania wydatków.

2.1. Podmiot ponoszący wydatki

Co do zasady wydatkiem kwalifikowalnym jest wydatek podniesiony przez beneficjenta tj. podmiot z którym Instytucja Zarządzająca, Instytucja Pośrednicząca lub Instytucja Wdrażająca zawarła umowę o dofinansowanie projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego.

W przypadku, gdy beneficjentem jest podmiot zarządzający schematem grantowym, wydatkiem kwalifikowalnym jest wydatek poniesiony przez biorcę grantu.

W przypadku, gdy beneficjentem jest konsorcjum (partnerstwo) wydatkiem kwalifikowalnym jest wydatek poniesiony przez dowolnego uczestnika konsorcjum (partnerstwa). Przez konsorcjum (partnerstwo) rozumie się grupę podmiotów utworzoną w celu wspólnej realizacji projektu w drodze umowy pomiędzy tymi podmiotami.

W szczególnych przypadkach, zgodnie z art. 11 ust 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1081/2006, za wydatki kwalifikowalne mogą zostać uznane wydatki poniesione przez osobę trzecią. Dotyczy to np. wkładu wnoszonego przez pracodawcę w przypadku szkoleń dla przedsiębiorców w formie wynagrodzenia pracownika skierowanego na szkolenie.

2.2. Ramy czasowe kwalifikowalności

Pod pojęciem okresu kwalifikowania wydatków należy rozumieć okres, w którym mogą być ponoszone wydatki kwalifikowalne. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności powinna zostać określona początkowa i końcowa data kwalifikowalności wydatków, tak aby zapewnić jednolitą i sprawiedliwą zasadę mającą zastosowanie do wdrażania funduszy w całej Wspólnocie.

Początek okresu kwalifikowania wydatków dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego stanowi 1 stycznia 2007 r.

Koniec okresu kwalifikowalności wydatków na potrzeby rozliczenia z Komisją Europejską stanowi data 31 grudnia 2015 r.

Datę końcową kwalifikowalności wydatków dla beneficjentów określa Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym uwzględniając czas potrzebny na dokonanie zamknięcia pomocy w ramach programu i końcowe rozliczenie z Komisją.

Ostateczny okres kwalifikowania wydatków dla danego projektu zostanie określony w umowie o dofinansowanie zawieranej z Beneficjentem, która określi zarówno początkową jak i końcową datę kwalifikowalności wydatku.

Początkową datą kwalifikowania wydatków może być 1 stycznia 2007 r., również w przypadku gdy wniosek o dofinansowanie został złożony w późniejszym terminie. Końcowa data kwalifikowalności wydatku może zostać zmieniona w uzasadnionym przypadku, na pisemny wniosek Beneficjenta, za zgodą instytucji stanowiącej stronę umowy o dofinansowanie, w formie aneksu do umowy o dofinansowanie z Beneficjentem – jednak w żadnym wypadku końcowa data kwalifikowania wydatków dla projektu nie może wykroczać poza datę 31 grudnia 2015 r.

W ramach RPO WL istnieje możliwość dofinansowania projektów częściowo bądź całkowicie zrealizowanych (z zastrzeżeniem szczególnych zasad, które mogą obowiązywać projekty, dla których dofinansowanie stanowi pomoc publiczną). W takim przypadku do pomocy będą mogły się kwalifikować jedynie wydatki poniesione w okresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WL. Projekty takie będą musiały spełniać wszystkie zasady obowiązujące

dla projektów, których realizacja nie została rozpoczęta przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, tj. przede wszystkim dotyczące pomocy publicznej, ochrony środowiska, ochrony przyrody, zamówień publicznych, zgodności z Programem Operacyjnym oraz określone w rozporządzeniach WE dotyczących nowego okresu programowania i wytycznych odpowiednich instytucji.

2.3. Dokumentowanie wydatków

Do współfinansowania kwalifikuje się wydatek, który został faktycznie poniesiony przez beneficjenta. Pod pojęciem wydatku faktycznie poniesionego należy rozumieć wydatek poniesiony w znaczeniu kasowym tj. jako rozchód środków pieniężnych z kasy lub rachunku bankowego Beneficjenta (jako dowód poniesienia wydatku rozumie się opłaconą fakturę lub inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej wraz z dołączonym wyciągiem z operacji na wyodrębnionym rachunku bankowym, stanowiącym element oceny zasadności refundacji poniesionych wydatków kwalifikowalnych).

Jedynym wyjątkiem od zasad przedstawionych powyżej są koszty związane z wkładem niepieniężnym lub amortyzacją, w zakresie w jakim zgodnie z wytycznymi mogą być uznane za kwalifikowalne.

Wydatki muszą być poniesione i udokumentowane zgodnie z obowiązującym prawem polskim oraz prawem wspólnotowym. Należy zwrócić szczególną uwagę na zgodność poniesionych wydatków z przepisami obowiązującymi w obszarach: zamówień publicznych, ochrony środowiska, pomocy publicznej oraz rachunkowości.

Wydatki poniesione na podstawie umowy, która została zawarta z naruszeniem prawa, lub zostały poniesione z naruszeniem prawa mogą zostać uznane za niekwalifikowalne w całości lub w części, w zależności od wagi tego naruszenia.

2.4. Wkład niepieniężny

Wkład niepieniężny wniesiony na rzecz projektu przez beneficjenta publicznego lub prywatnego w postaci dóbr lub usług, za które nie dokonano płatności, stanowi koszt kwalifikowalny przy założeniu, że:

- ✚ polega na wniesieniu nieruchomości w rozumieniu art. 46 § 1 kodeksu cywilnego, urządzeń lub materiałów (surowców), badań, pracy wysokokwalifikowanej lub nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy;
- ✚ jego wartość może zostać w niezależny sposób wyceniona oraz jeśli zaistnieje taka konieczność - zweryfikowana;

W przypadku wniesienia wkładu niepieniężnego w postaci terenu niezabudowanego lub terenu zabudowanego, dodatkowo zastosowanie mają zasady opisane w rozdziale V Podręcznika.

W przypadku nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy, jej wartość określa się z uwzględnieniem ilości poświęconego czasu na jej wykonanie oraz średniej stawki godzinowej lub dziennej za dany rodzaj pracy.

W przypadku wniesienia przez beneficjenta wkładu niepieniężnego do projektu, współfinansowanie z funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności nie może przekroczyć wartości całkowitych wydatków kwalifikowalnych, pomniejszonych o wartość wkładu niepieniężnego.

2.5. Zakaz podwójnego finansowania

Podwójne finansowanie oznacza niedozwolone zrefundowanie całkowite lub częściowe danego wydatku dwa razy ze środków publicznych - wspólnotowych lub krajowych.

Podwójnym finansowaniem jest w szczególności:

- ✚ zrefundowanie tego samego wydatku w ramach dwóch różnych projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności,
- ✚ zrefundowanie kosztów podatku VAT ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności, a następnie odzyskanie tego podatku ze środków budżetu państwa w oparciu o Ustawę o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004 r. z późn. zm.,

- ✚ zakupienie środka trwałego z udziałem środków dotacji krajowej, a następnie zrefundowanie kosztów amortyzacji tego środka trwałego w ramach funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności,
- ✚ wydatek poniesiony na środek trwały, który był współfinansowany ze środków krajowych lub wspólnotowych w przeciągu 10 lat poprzedzających złożenie wniosku o dofinansowanie projektu stanowi wydatek niekwalifikowalny.

2.6. Ocena kwalifikowalności wydatku w trakcie realizacji projektu

Kwalifikowalność poniesionych wydatków oceniana jest w trakcie realizacji projektu, poprzez weryfikację opłaconych faktur (lub dokumentów o równoważnej wartości dowodowej) przedstawianych przez Beneficjenta do refundacji.

Sprawdzeniu podlegają w szczególności następujące kwestie:

- ✚ czy wydatki poniesiono zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie (w tym zgodnie z zakresem projektu określonym w umowie),
- ✚ czy poniesione wydatki nie naruszają postanowień prawa krajowego lub wspólnotowego,
- ✚ czy wydatki wynikają z prawnie wiążących umów, porozumień bądź dokumentów,
- ✚ czy poniesione wydatki są zgodne z zasadami opisanymi w *Wytycznych*,
- ✚ czy wydatek został właściwie udokumentowany,
- ✚ czy wydatek jest niezbędny do realizacji projektu,
- ✚ czy poniesiony wydatek jest efektywny (tj. czy zachowano zasadę osiągnięcia najlepszego efektu przy możliwie najniższych kosztach),
- ✚ czy prace/usługi/dostawy w związku z wykonaniem których wydatek został poniesiony zostały faktycznie wykonane (weryfikacja dokonywana jest na podstawie dokumentów),
- ✚ czy wydatki zostały poniesione i udokumentowane w prawidłowym terminie.

2.7. Zasada elastyczności (ang. cross-financing)

Co do zasady, program operacyjny finansowany jest tylko z jednego funduszu. Oznacza to, że wydatki kwalifikowalne w ramach danego programu muszą być zgodne z przepisami wspólnotowymi odnoszącymi się do danego funduszu. Wyjątkiem są programy współfinansowane łącznie ze środków Funduszu Spójności oraz EFRR.

Określony fundusz może zostać poszerzony o wydatki kwalifikowalne w ramach innego funduszu. Wartość tego rodzaju poniesionych wydatków nie może stanowić jednak więcej niż 10% kosztów kwalifikowalnych, zrefundowanych na poziomie priorytetu danego programu operacyjnego (taka możliwość dotyczy jedynie EFRR i EFS).

2.8. Pomoc Publiczna

W przypadku projektu lub grupy projektów objętych zasadami pomocy publicznej w rozumieniu Traktatu ustanawiającego WE (art. 87 ust. 1.) mogą obowiązywać bardziej restrykcyjne zasady dotyczące kwalifikowania wydatków od określonych w *Wytycznych*, wynikające z programu pomocy publicznej, które mogą dotyczyć w szczególności okresu kwalifikowania wydatków oraz kategorii wydatków kwalifikowalnych. W takim przypadku za kwalifikowalne mogą być uznane tylko te wydatki, które spełniają równocześnie warunki określone w *Wytycznych* i warunki określone w programie pomocy publicznej.

Definicja pomocy publicznej:

Zgodnie z art. 87 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), pomocą publiczną jest wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorcom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

Przesłanki wystąpienia pomocy publicznej:

Z artykułu 87 ust. 1 TWE wynikają pewne podstawowe kryteria pomocy publicznej, które służą Komisji Europejskiej do badania, czy ma do czynienia z występowaniem pomocy publicznej:

- ✚ wsparcie jest przyznane przez państwo lub przy wykorzystaniu zasobów państwowych (środki publiczne),
- ✚ wsparcie uprzywilejowuje konkretne przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw, bądź produkcję określonych towarów (korzyść ekonomiczna i selektywność),
- ✚ wsparcie zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji (wpływ na konkurencję),
- ✚ wsparcie wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi (zgodnie z Traktatem WE każda pomoc, która wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi jest uznana za niezgodną ze wspólnym rynkiem).

Pomoc publiczna występuje tylko, gdy spełnione są łącznie 4 warunki: środki publiczne, korzyść ekonomiczna, selektywność i wpływ na konkurencje.

Formy pomocy publicznej:

Środki publiczne definiowane są bardzo szeroko. Wśród form pomocy możemy wyróżnić:

- ✚ dotacje państwowe,
- ✚ odroczenia, rozłożenia na raty i umorzenia podatków lub opłat,
- ✚ odroczenia, rozłożenia na raty i umorzenia zaległości od podatków lub opłat i odsetek tytułem zaległości,
- ✚ zwolnienia z podatków i opłat,
- ✚ stosowanie preferencyjnej stopy naliczania odsetek,
- ✚ refundacje,
- ✚ preferencyjne kredyty lub pożyczki,
- ✚ dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
- ✚ dokapitalizowanie na warunkach korzystniejszych od rynkowych,
- ✚ dostarczanie przez państwo wyrobów lub usług po preferencyjnych cenach,
- ✚ bezpośrednie subsydiowanie.

Mniej oczywistymi formami działania państwa, mogące zawierać pomoc publiczną są:

- ✚ doradztwo zapewnione przez instytucje publiczne,
- ✚ korzyści wynikające z działania agencji rozwoju regionalnego,
- ✚ wsparcie dla przedsiębiorstw, wspomagające inwestycje na rzecz ochrony środowiska,
- ✚ wsparcie dla przedsiębiorstw, mające pomóc publicznemu przedsiębiorstwu w przygotowaniach do prywatyzacji,
- ✚ prawodawstwo chroniące i gwarantujące udziały w rynku,
- ✚ spółki publiczno-prywatne i kontrakty przyznawane z pominięciem otwartej procedury przetargowej.

Pomoc de minimis:

Podstawa wyłączenia tej pomocy spod wspólnotowego zakazu udzielania pomocy publicznej jest Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie zastosowania art.87 i art. 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy *de minimis*.

Pomoc nie przekraczająca pułapu **200 tys. euro** w ciągu trzech lat budżetowych poprzedzających dzień udzielenia pomocy (100 tys. euro w analogicznym okresie w odniesieniu do przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą w sektorze drogowego transportu towarów) nie wpływa na handel między państwami członkowskimi i/lub nie zakłóca konkurencji bądź nie zagraża zakłóceniem konkurencji i dlatego nie podlega przepisom art. 87 ust. 1 TWE. Mówiąc o trzech latach budżetowych, należy brać pod uwagę lata podatkowe jakie mają zastosowanie do konkretnego przedsiębiorcy.

Pomoc *de minimis*, co do zasady, nie jest obwarowana żadnymi dodatkowymi warunkami i może być przeznaczona na realizację dowolnych zadań (spłata zadłużenia, utworzenie miejsc pracy, realizacja inwestycji, działania restrukturyzacyjne, itd.). pomocy *de minimis* nie można udzielać na zakup środków transportu (majątku ruchomego) w przedsiębiorstwach, które prowadzą działalność gospodarczą w sektorze transportu drogowego towarów.

Wyłączenia grupowe:

Wyłączenia grupowe stanowią zbiór rozporządzeń, które określają kategorie pomocy zwolnione z obowiązku notyfikacji do Komisji Europejskiej. Podstawą prawną do wydania rozporządzeń przez Komisję Europejską jest Rozporządzenie Rady (WE) Nr 994/98 z dnia 7 maja 1998 roku, dotyczące stosowania art. 92 i 93 Traktu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa. W przedmiotowym rozporządzeniu Rada WE dała Komisji Europejskiej prawo określenia przepisów, dotyczących niektórych kategorii pomocy, zwolnionych, z obowiązku notyfikacji, przewidzianego w art. 88 ust. 3 TWE.

Komisja Europejska wydała rozporządzenia dotyczące następujących wyłączeń grupowych:

pomocy na szkolenia

Podstawą wyłączenia tej pomocy spod wspólnotowego zakazu udzielania pomocy publicznej jest Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy szkoleniowej. Przedmiotowe rozporządzenie obejmuje możliwie najszerszy zakres sektorów, w tym sektor rolnictwa, rybołówstwo i akwakulturę. Pomocy na szkolenia nie można udzielać jedynie w sektorze węgla. Pomoc na szkolenia kierowana jest do pracowników przedsiębiorstw. Szkolenia objęte wsparciem możemy podzielić na 2 kategorie: szkolenia ogólne i szkolenia szczegółowe (specjalistyczne).

Koszty kwalifikujące się do objęcia pomocą stanowią:

- 1) koszty kadry szkoleniowej,
- 2) koszty podróży kadry szkoleniowej i osób szkolonych,
- 3) inne koszty bieżące, w tym koszty materiałów i dostaw,
- 4) amortyzacja narzędzi i wyposażenia w zakresie, w jakim są one wykorzystywane wyłącznie do projektu szkoleniowego,
- 5) koszty poradnictwa i doradztwa w zakresie, w jakim dotyczą projektu szkoleniowego,
- 6) koszty personelu osób szkolonych.

Maksymalny poziom wsparcia, udzielanego na podstawie przedmiotowego wyłączenia, objęty zwolnieniem spod obowiązku notyfikacji wynosi **1 mln euro**.

 pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw, rozszerzonej o pomoc na badania i rozwój

Podstawą wyłączenia tej pomocy spod wspólnotowego zakazu udzielania pomocy publicznej jest Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Podstawowym warunkiem otrzymania pomocy jest spełnienie kryteriów małego lub średniego przedsiębiorstwa, zgodnie z którym:

- ♦ małe przedsiębiorstwo zatrudnia do 50 pracowników i ma obroty roczne nieprzekraczające 10 mln euro lub sumę bilansową nieprzekraczającą 10 mln euro oraz spełnia kryterium niezależności,
- ♦ średnie przedsiębiorstwa zatrudnia do 250 pracowników i ma obroty roczne nieprzekraczające 50 mln euro lub sumę bilansową nieprzekraczającą 43 mln euro oraz spełnia kryterium niezależności.

W ramach pomocy beneficjent może otrzymać wsparcie na:

- 1) nowe inwestycje,
- 2) tworzenie nowych miejsc pracy w związku z nową inwestycją,
- 3) doradztwo i udział w targach i wystawach,
- 4) badania i rozwój.

Kosztami kwalifikującymi się do objęcia pomocą na nowe inwestycje są:

- ♦ grunty
- ♦ budynki i budowle
- ♦ urządzenia/maszyny
- ♦ patenty, licencje, itp.

W sektorze transportowym, z wyłączeniem taboru kolejowego, środki transportu i urządzenia transportowe nie są uznawane za koszty kwalifikujące się do objęcia wsparciem.

 pomocy na zatrudnienie

Podstawą wyłączenia tej pomocy spod wspólnotowego zakazu udzielania pomocy publicznej jest Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 2204/2002 z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia.

Przedmiotowe rozporządzenie nie ma zastosowania do: sektorów- stoczniowego, górnictwa węgla oraz transportu (tylko w zakresie tworzenia zatrudnienia), pomocy eksportowej, faworyzowania produktów krajowych nad produktami przywożonymi.

Pomoc na zatrudnienie nie jest związana z tworzeniem miejsc pracy w związku z nową inwestycją. W ramach przedmiotowego wyłączenia, przedsiębiorca może otrzymać pomoc na:

- ♦ tworzenie miejsc pracy,
- ♦ rekrutację pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji i niepełnosprawnych,
- ♦ pokrycie dodatkowych kosztów zatrudnienia pracowników niepełnosprawnych.

2.9. Projekty generujące dochód

Pod pojęciem „dochodu” należy rozumieć różnicę zdyskontowanych przychodów operacyjnych oraz zdyskontowanych kosztów operacyjnych projektu powiększoną o zdyskontowaną wartość rezydualną majątku wytworzonego w ramach projektu.

Suma dochodów osiągniętych w projekcie w okresie jego współfinansowania oraz w okresie późniejszym (właściwym dla danej kategorii inwestycji) pomniejsza proporcjonalnie wszystkie wydatki kwalifikowalne. Suma dochodów powinna być odjęta od wydatków kwalifikowalnych w całości lub proporcjonalnie do tego, w jakim stopniu do ich osiągnięcia przyczyniły się wydatki kwalifikujące się do wsparcia z EFRR lub FS.

Kwalifikowalne wydatki na projekty generujące dochód nie przekraczają bieżącej wartości kosztu inwestycji pomniejszonej o bieżącą wartość dochodu z inwestycji w danym okresie dla:

- a) inwestycji w infrastrukturę lub
- b) innych projektów, w przypadku, gdy jest możliwe obiektywne oszacowanie dochodu z wyprzedzeniem

W przypadku gdy nie wszystkie koszty inwestycji kwalifikują się do współfinansowania, dochód zostaje przyporządkowany proporcjonalnie do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych kosztów inwestycji.

Incydentalne dochody występujące w trakcie realizacji projektu

W przypadku gdy w trakcie realizacji projektu wystąpią incydentalne dochody (np. ze sprzedaży drewna, które jest wynikiem przygotowania terenu pod inwestycję), które nie zostały przewidziane w analizie finansowej dla projektu:

- ✚ w przypadku, gdy wydatki związane z wygenerowanymi dochodami (tj. np. koszty wycięcia drzew lub krzewów, które następnie zostaną sprzedane) stanowią wydatki kwalifikowalne w ramach projektu, uzyskany dochód (rozumiany jako różnica między przychodem a kosztem związanym z uzyskaniem tego przychodu) pomniejsza wydatki kwalifikowalne w ramach projektu, przy czym przez wydatki związane z wygenerowanymi przychodami należy rozumieć tylko dodatkowe wydatki związane z uzyskaniem przychodów, które nie zostały uwzględnione w ramach kosztów projektu,
- ✚ w przypadku, gdy wydatki związane z wygenerowanymi dochodami nie stanowią wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu, uzyskany dochód nie pomniejsza wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu.

Część II Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków

Rozdział III- Wydatki dotyczące przygotowania projektu

Niżej wymienione rodzaje wydatków kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności, o ile nie są zakazane na mocy obowiązujących przepisów praw wspólnotowego bądź krajowego oraz ich poniesienie jest bezpośrednio związane z projektem oraz niezbędne do jego przygotowania lub realizacji:

Niezbędne wydatki związane z przygotowaniem projektów poniesione na przygotowanie koniecznych dokumentów, takich jak w szczególności:

- + dokumentacja techniczna,
- + studium wykonalności,
- + analiza finansowa,
- + raport oddziaływania na środowisko,
- + dokumentacja przetargowa,
- + wydatki poniesione na opłaty związane z koniecznością uzyskania niezbędnych decyzji administracyjnych na etapie przygotowania przedsięwzięcia,
- + w przypadku projektów przyrodniczych wydatki poniesione na wykonanie dokumentacji przyrodniczej (w tym m.in. planów ochrony gatunków i siedlisk, inwentaryzacji przyrodniczej, opisu stanu istniejącego wraz z analizą potrzeb oraz analizą opcji),
- + opracowanie map lub szkiców lokalnych sytuujących projekt,
- + przygotowanie programu funkcjonalno-użytkowego.

Rozdział IV - Wydatki dotyczące realizacji projektu

Pod pojęciem wydatków związanych z zarządzaniem projektem należy rozumieć wydatki poniesione przez beneficjenta na niezbędne działania towarzyszące realizacji projektu, z zachowaniem zasad określonych w niniejszym Podręczniku, które nie są działaniami związanymi z przygotowaniem projektu. Planowane wydatki związane z zarządzaniem projektem muszą zostać szczegółowo opisane we wniosku o dofinansowanie.

4.1. Wydatki związane z wdrażaniem projektu

Są to niezbędne wydatki poniesione przez Beneficjenta projektem związku z wdrażaniem projektu (takie jak m.in. wydatki związane z nadzorem nad kontraktami na roboty budowlane, niezbędne ekspertyzy). W przypadku gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników Beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników Beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na zasadach określonych w pkt. 4.1.2. Podręcznika.

4.1.1. Koszty ogólne

Przez koszty ogólne należy rozumieć koszty, które nie mogą zostać bezpośrednio przyporządkowane do konkretnego produktu lub usługi. Do kategorii kosztów ogólnych należą m.in. opłaty czynszowe, koszty administracyjne, opłaty za energię, ogrzewanie.

Koszty ogólne mogą być uznane za kwalifikujące się do wsparcia w ramach RPO, jeśli zostaną spełnione łącznie następujące warunki:

- ✚ kalkulacja tych kosztów jest oparta na rzeczywistych kosztach związanych z realizacją danego projektu lub rzeczywistych kosztach projektu tego samego typu,
- ✚ koszty te zostały wyodrębnione jako odpowiednia proporcja kosztów ogólnych związanych bezpośrednio z realizacją projektu, zgodnie z należyście uzasadnioną, rzetelną i bezstronna metodologią.

4.1.2. Wydatki osobowe

Wydatki osobowe (tj. koszty wynagrodzenia pracowników ponoszone przez pracodawcę) mogą stanowić koszt kwalifikowalny w przypadku nowych pracowników zatrudnionych przez Beneficjenta na potrzeby realizacji projektu lub w przypadku pisemnego oddelegowania wcześniej zatrudnionych pracowników do realizacji nowych zadań związanych z realizacją projektu. Wydatki osobowe mogą stanowić wydatek kwalifikowalny w proporcji w jakiej dany pracownik poświęca swój czas na działania związane z realizacją projektu współfinansowanego w ramach RPO WL.

W przypadku, gdy beneficjent powierza zarządzanie projektem podmiotowi zewnętrznemu, wydatek z tym związany może zostać uznany za kwalifikowalny, pod warunkiem, iż powierzenie zarządzania temu podmiotowi zostało uzasadnione przez beneficjenta, a umowa dotycząca zarządzania projektem została zawarta zgodnie z Prawem zamówień publicznych.

Wydatkami kwalifikowalnymi mogą być również premie, o ile spełnione są następujące warunki:

- 🚧 premie zostały przewidziane w regulaminie danej instytucji,
- 🚧 nie wprowadzono ich w momencie, gdy instytucja zaczęła przygotowywać się do realizacji projektu,
- 🚧 potencjalnie obejmują wszystkich pracowników danej instytucji.

Wydatki na obciążenia publicznoprawne, nakładane na pracodawcę w związku z wypłatą wynagrodzenia uznanego za wydatek kwalifikowalny, stanowią również wydatki kwalifikowalne.

4.1.3. Inne świadczenia dla osób fizycznych

Wydatki na świadczenia dla osób fizycznych (np. stypendia, świadczenia związane z aktywizacją zawodową) mogą być uznane za kwalifikowalne o ile tak stanowi umowa o dofinansowanie projektu.

4.1.4. Wydatki bieżące

Wydatek bieżący (np. delegacje, zakup materiałów) może zostać uznany za wydatek kwalifikowalny, jeśli w całości służyły realizacji projektu.

4.1.5. Wydatki związane z ogólnym zarządem

Przez wydatek związany z ogólnym zarządem rozumie się wydatek bieżący, którego poniesienie jest niezbędne dla realizacji projektu, ale niemożliwe jest przyporządkowanie całości wydatku do projektu (może dotyczyć to np. wydatków na ogrzewanie, usługi telekomunikacyjne, użytkowanie pomieszczeń, wynagrodzenia osób kierujących podmiotem realizującym projekt oraz innych pracowników przeznaczających część czasu pracy na realizację projektu).

Wydatek związany z ogólnym zarządem może zostać uznany za kwalifikowalny, pod następującymi warunkami:

- ✚ podstawą do kalkulacji wydatku związanego z ogólnym zarządem jest kwota wydatków rzeczywiście ponoszonych,
- ✚ wydatek związany z ogólnym zarządem jest kwotą wydatków rzeczywiście ponoszonych.

Wydatki związane z ogólnym zarządem mogą być uznane za kwalifikowalne do wysokości 25% całkowitych wydatków określonych w punktach 4.1.2, 4.1.3., 4.1.4., będących wydatkami kwalifikowalnymi w ramach projektu.

4.1.6. Wydatki związane z zakupem i instalacją informatycznych systemów wspomagających zarządzanie i monitorowanie

Wydatki na zakup i instalację informatycznych systemów wspomagających zarządzanie i monitorowanie będą kwalifikowalne do wysokości ustalonej w umowie o dofinansowanie. Zatem warunkiem uznania tych wydatków za kwalifikowalne jest ich wyraźne wyszczególnienie (wraz z planowaną kwotą wydatku) w umowie o dofinansowanie.

Należy podkreślić, iż całkowita kwota wydatków związanych z zarządzaniem projektem nie może przekroczyć 1% wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu oraz, że warunkiem uznania tych wydatków za kwalifikowalne jest ich wskazanie w umowie o dofinansowanie.

4.2. Wydatki na instrumenty finansowe (dokapitalizowanie funduszy)

- ✚ w przypadku, gdy projekt polega na dofinansowaniu funduszu, z którego są udzielane pożyczki, za wydatki kwalifikowalne uznaje się kwoty udzielonych pożyczek,
- ✚ w przypadku, gdy projekt polega na dofinansowaniu funduszu, z którego udzielane są poręczenia, za wydatki kwalifikowalne uznaje się kwotę niezbędną do pokrycia udzielonych gwarancji, określoną przez niezależnego audytora,
- ✚ w przypadku, gdy projekt polega na dofinansowaniu funduszy, z którego obejmowane są akcje lub udziały, za wydatki kwalifikowalne uznaje się kwoty, za które zostały objęte akcje lub udziały.

Rozdział V - Zakup gruntu

5.1. Zakup gruntu - nieruchomości niezabudowanej

Przez pojęcie gruntu na potrzeby niniejszych wytycznych rozumie się teren niezabudowany stanowiący odrębny przedmiot własności w myśl odpowiednich przepisów kodeksu cywilnego.

Zakup takiego terenu kwalifikuje się do współfinansowania ze środków EFRR i Funduszu Spójności przy spełnieniu łącznie następujących warunków:

- ✚ wydatek poniesiony na zakup terenu niezabudowanego jest kwalifikowalny tylko do wysokości **10% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu** (z zastrzeżeniem projektów związanych z ochroną środowiska naturalnego, współfinansowanych przez EFRR, w których dopuszczalny jest wyższy udział procentowy),
- ✚ koszt zakupu nie przekracza wartości rynkowej terenu niezabudowanego, a jego wartość potwierdzona jest operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę w rozumieniu Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,

- ✚ w przypadku, gdy wydatek poniesiony na zakup nieruchomości gruntowej niezabudowanej przekracza jej wartość rynkową, za kwalifikowalną można uznać jedynie tę część poniesionego wydatku, która odpowiada wartości rynkowej nieruchomości gruntowej niezabudowanej,
- ✚ zakup nieruchomości gruntowej niezabudowanej został przewidziany we wniosku o dofinansowanie,
- ✚ zakupiona nieruchomość gruntowa niezabudowana jest bezpośrednio niezbędna dla realizacji projektu i zostanie bezpośrednio wykorzystana do realizacji projektu, w związku z powyższym, nawet, jeśli np. ze względów własnościowych nie jest możliwy zakup jedynie tej części gruntu, która będzie wykorzystana bezpośrednio do realizacji projektu, ale konieczny jest zakup dodatkowej powierzchni, to ta część wydatku na zakup nieruchomości gruntowej niezabudowanej, która dotyczy gruntu nie wykorzystanego bezpośrednio do realizacji projektu nie może zostać uznana za wydatek kwalifikowalny.

Ponadto, za kwalifikowalne można uznać jedynie wydatki poniesione na zakup terenu, który jest niezbędny do realizacji projektu.

Wydatki bezpośrednio związane z zakupem terenu, takie jak wydatki poniesione w związku ze sporządzeniem odpowiednich map, wynagrodzenie rzeczoznawcy oraz opłaty notarialne mogą być uznane za kwalifikowalne.

5.2. Zakup nieruchomości zabudowanej

Przez pojęcie nieruchomości zabudowanej należy rozumieć nieruchomość gruntową zgodnie z przepisami art. 4 ust 1 *Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami* - „(...) grunt wraz z częściami składowymi, z wyłączeniem budynków i lokali, jeżeli stanowią odrębny przedmiot własności”.

Zakup takiej nieruchomości kwalifikuje się do współfinansowania ze środków EFRR i Funduszu Spójności przy spełnieniu łącznie następujących warunków:

- ✚ koszt zakupu nieruchomości zabudowanej nie przekracza jej wartości rynkowej, a wartość nieruchomości jest potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę w rozumieniu *Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami*; w przypadku, gdy wydatek poniesiony na zakup nieruchomości gruntowej zabudowanej przekracza

jej wartość rynkową, za kwalifikowalną można uznać jedynie tę część poniesionego wydatku, która odpowiada wartości rynkowej nieruchomości gruntowej zabudowanej,

✚ nieruchomość jest niezbędna do realizacji projektu będzie wykorzystywana bezpośrednio do celów realizacji projektu,; w związku z powyższym, nawet, jeśli np. ze względów własnościowych nie jest możliwy zakup jedynie tej części nieruchomości, która będzie wykorzystana bezpośrednio do realizacji projektu, ale konieczny jest zakup dodatkowej powierzchni, to ta część wydatku na zakup nieruchomości gruntowej zabudowanej, która dotyczy części nieruchomości, nie wykorzystanej bezpośrednio do realizacji projektu nie może zostać uznana za wydatek kwalifikowalny,

✚ zakup nieruchomości gruntowej zabudowanej został przewidziany we wniosku o dofinansowanie.

W przypadku zakupu nieruchomości zabudowanej z zamiarem wyburzenia stojącego(ych) na niej budynku(ów), za wydatek kwalifikowalny będzie można uznać jedynie wydatek odpowiadający wartości gruntu oraz wydatek związany z wyburzeniem niepotrzebnego budynku/budowli. Wydatek odpowiadający wartości budynku/budowli, które ulegną wyburzeniu, nie będą uznane za wydatek kwalifikowalny.

5.3. Wydatki bezpośrednio związane z zakupem nieruchomości zabudowanej

Wydatki poniesione w związku ze sporządzeniem odpowiednich map, wynagrodzenie rzeczoznawcy oraz opłaty notarialne mogą być uznane za kwalifikowalne jeśli zakup nieruchomości stanowi wydatek kwalifikowalny.

Wydatki związane z uzyskaniem prawa dostępu do terenu budowy podczas realizacji będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeżeli będą niezbędne do realizacji projektu.

Rozdział VI - Wydatki związane z robotami budowlanymi

6.1. Roboty przygotowawcze

W ramach robót przygotowawczych do kwalifikowalnych możemy zaliczyć następujące wydatki:

- ✚ przygotowanie placu budowy np. prace geodezyjne,
- ✚ budowa, przebudowa, montaż, remont i modernizacja (prace ziemne, prace budowlano-montażowe, prace instalacyjne, prace wykończeniowe w obiektach budowlanych, prace związane z zagospodarowaniem terenu),
- ✚ koszty informacji i promocji projektu nierozdzielnie związane z realizacją inwestycji np. tablice informacyjne,
- ✚ prace rozbiórkowe,
- ✚ prace wyburzeniowe,
- ✚ przebudowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją.

Prace związane z przygotowaniem placu budowy i budową powinny być wykonane zgodnie z przepisami prawa budowlanego i innych przepisów prawnych odnoszących się do przedmiotu wykonywanych robót. Wykonanie prac powinno być zlecone na zasadach zgodnych z ustawą Prawo Zamówień Publicznych. W przypadku gdy beneficjent samodzielnie wykonuje całość lub część prac związanych z przygotowaniem placu budowy lub robotami budowlanymi, związane z tymi pracami wydatki muszą być przypisane poprzez przejrzysty i oddzielny system rozliczania projektu oparty na dokumentach księgowych lub dokumentach o równoważnej wartości dowodowej.

W przypadku, gdy w prace są zaangażowani pracownicy zatrudnieni w instytucji beneficjenta, stosuje się odpowiednio postanowienia pkt. 4.1.2 Podręcznika dotyczące wynagrodzeń pracowników beneficjenta.

6.2. Inspektor nadzoru

Wydatki związane z nadzorem nad wykonywanymi robotami budowlanymi mogą być uznane za wydatki kwalifikowalne.

W przypadku inwestycji obejmującej również koszty niekwalifikowalne, wynagrodzenie inspektora nadzoru kwalifikuje się do wsparcia w całości.

Inspektor nadzoru powinien samodzielnie zapewniać sprzęt i wyposażenie, niezbędne do wykonywania zadań inspektora nadzoru. Wydatki związane z zapewnieniem lub utrzymaniem sprzętu i wyposażenia powinny zostać ujęte w wynagrodzeniu inspektora nadzoru.

Wydatki poniesione przez beneficjenta na zakup sprzętu i wyposażenia dla inspektora nadzoru stanowią wydatki niekwalifikowalne.

W przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez posiadających odpowiednie kwalifikacje pracowników beneficjenta, wydatki związane z ich wynagrodzeniem mogą zostać uznane na zasadach określonych w pkt. 4.1.2 Podręcznika.

Rozdział VII - Wydatki dotyczące zakupu sprzętu i wyposażenia

7.1. Amortyzacja

Odpisy amortyzacyjne z tytułu spadku wartości środków trwałych stanowią koszt kwalifikowalny, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- ✚ odpisy amortyzacyjne dotyczą środka trwałego, który jest niezbędny do prawidłowej realizacji projektu i bezpośrednio wykorzystywany do jego wdrażania;
- ✚ zakup środka trwałego nie był wcześniej finansowany ze środków dotacji krajowej ani wspólnotowej; kwalifikowalna wartość odpisów amortyzacyjnych odnosi się wyłącznie do okresu realizacji danego projektu;
- ✚ wartość odpisów amortyzacyjnych została obliczona zgodnie z *Ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz.U.02.76.694, z późn. zm.)*.

W przypadku, gdy zakupiony środek trwały wykorzystywany jest także w innych celach niż realizacja projektu, kwalifikowalna jest tylko ta część odpisu amortyzacyjnego, która odpowiada proporcji wykorzystania środka trwałego w celu realizacji projektu.

7.2. Zakup środków trwałych stanowiący część wydatków inwestycyjnych

Wydatek na zakup środków trwałych, które będą na stałe zainstalowane w ramach projektu będzie wydatkiem kwalifikowalnym pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych podmiotu odpowiedzialnego za realizację oraz wydatek ten będzie traktowany jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości.

Wydatki na zakup środków trwałych służących do zarządzania projektem nie są kwalifikowalne.

7.3. Wydatki na zakup sprzętu będącego środkiem trwałym do użytku na czas realizacji projektu

Wydatki na przenośne środki trwałe nie zainstalowane na stałe w projekcie, zakupione lub wytworzone w celu realizacji projektu (np. samochody, komputery meble, drukarki, itp.) mogą być kwalifikowalne w wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym w okresie, w którym były wykorzystywane dla realizacji projektu. Oznacza to, iż wartość rezydualna (księgowa wartość likwidacyjna) środków trwałych po zakończeniu realizacji projektu nie jest wydatkiem kwalifikowalnym. Wydatki na zakup środków trwałych zakupionych na czas realizacji projektu powinny być przewidziane we wniosku o dofinansowanie, stanowiącym załącznik do umowy o dofinansowanie projektu.

7.4. Przenośne środki trwałe stanowiące część wydatków inwestycyjnych

Wydatki na zakup przenośnych środków trwałych, które nie będą na stałe zainstalowane w projekcie, specjalistyczny sprzęt komputerowy, mogą być uznane za kwalifikowalne po spełnieniu następujących warunków:

- ✚ są niezbędne dla realizacji projektu bądź dla poprawnego funkcjonowania infrastruktury wytworzonej w wyniku realizacji projektu,
- ✚ będą wykorzystywane tylko dla celów związanych z danym projektem w ramach którego zostaną zakupione,
- ✚ przenośne środki trwałe zostaną bezpośrednio wskazane we wniosku o dofinansowanie wraz z uzasadnieniem dla konieczności ich zakupu,
- ✚ zostaną wskazane w umowie o dofinansowanie projektu,
- ✚ zostaną włączone w rejestr środków trwałych Beneficjenta oraz wydatek ten będzie traktowany jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości.

7.5. Zakup używanego sprzętu

Wydatek na zakup używanego sprzętu będzie kwalifikowalny pod następującymi trzema warunkami:

- ✚ sprzedawca sprzętu musi dostarczyć oświadczenie stwierdzające pochodzenie tego sprzętu i potwierdzające, że w przeciągu poprzednich dziesięciu lat sprzęt ten nie był nabyty z udziałem dotacji krajowych lub wspólnotowych,
- ✚ cena sprzętu nie może przekraczać jego wartości rynkowej i nie może być wyższa od ceny podobnego, ale nowego sprzętu,
- ✚ sprzęt posiada cechy wymagane dla eksploatacji projektu i spełnia odpowiednie normy.

Rozdział VIII - Koszty zastosowania technik (ew. form) finansowania nie powodujących natychmiastowego przeniesienia prawa własności

Jako koszty zastosowania technik finansowania w projektach współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności rozumie się wydatki na te techniki finansowania, które nie powodują natychmiastowego przeniesienia na podmiot użytkujący prawa własności do danego dobra.

8.1. Leasing

Wydatki poniesione w związku z leasingiem kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności z zastrzeżeniem postanowień niniejszych wytycznych. Dopuszcza się możliwość kwalifikowania następujących form leasingu przy spełnieniu szczegółowych warunków określonych poniżej:

- leasingu finansowego,
- leasingu operacyjnego,
- leasingu zwrotnego.

Refundacja kosztów faktycznie poniesionych może zostać skierowana zarówno na rzecz Leasingobiorcy (podmiot korzystający z danego dobra) jak i bezpośrednio Leasingodawcy (podmiot finansujący zakup danego dobra).

W przypadku refundacji na rzecz Leasingodawcy, wzajemne stosunki pomiędzy organem udzielającym pomocy wspólnotowej, Leasingodawcą (będącym w tym przypadku bezpośrednim odbiorcą pomocy wspólnotowej) i Leasingobiorcą (Beneficjentem), w zakresie przedmiotu leasingu, reguluje porozumienie stanowiące załącznik do umowy o dofinansowanie projektu, podpisane pomiędzy Beneficjentem a organem udzielającym pomocy wspólnotowej.

W przypadku wypowiedzenia umowy leasingu przed upływem minimalnego okresu leasingu, bez uzyskania zgody właściwych organów, Leasingodawca jest obowiązany zwrócić odpowiednim organom krajowym część pomocy Wspólnotowej odpowiadającej pozostałemu okresowi leasingu.

Maksymalna kwota wydatków kwalifikowalnych nie może przekroczyć rynkowej wartości aktywu będącego przedmiotem leasingu. Oznacza to, że kwota kwalifikowana do współfinansowania nie może być wyższa, niż kwota na którą opiewa dowód zakupu wystawiony Leasingodawcy, przez dostawcę współfinansowanego aktywa.

Dowodem faktycznego poniesienia wydatku w przypadku refundacji na rzecz Beneficjenta jest dokument potwierdzający wysokość raty leasingowej wraz z dokumentem potwierdzającym jej opłacenie.

8.1.1. Leasing finansowy

Pod pojęciem leasingu finansowego rozumie się taką umowę leasingu, w ramach której ryzyko oraz pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu są przeniesione na Beneficjenta współfinansowanego projektu.

W przypadku leasingu finansowego kwota kwalifikowana do współfinansowania nie może być wyższa, niż kwota na którą opiewa dowód poniesienia wydatku wystawiony Leasingodawcy przez dostawcę współfinansowanego aktywa.

Za kwalifikowalne nie można uznać kosztów związanych z umową leasingu, a w szczególności:

- ✚ podatku,
- ✚ marży finansującego,
- ✚ odsetek od refinansowania kosztów,
- ✚ kosztów ogólnych,
- ✚ opłat ubezpieczeniowych.

W przypadku, gdy okres obowiązywania umowy leasingu przekracza końcową datę rozliczenia płatności pomocy wspólnotowej, jedynie wydatki powiązane z ratami leasingowymi przypadającymi do zapłaty i rzeczywiście zapłaconymi do momentu końcowej daty płatności z tytułu pomocy mogą być uważane za kwalifikujące się.

W przypadku, gdy przepisy prawa podatkowego przewidują dla umowy leasing wystawienie jednej faktury w dniu zawarcia umowy, a refundacja następuje na rzecz Leasingobiorcy, dowodem poniesienia wydatku jest harmonogram spłat wraz z informacją o płatnościach i wyciągiem bankowym.

8.1.2. Leasing operacyjny

Pod pojęciem leasingu operacyjnego rozumie się taką umowę leasingu w ramach której ryzyko oraz pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu nie są przeniesione na Beneficjenta współfinansowanego projektu.

W przypadku leasingu operacyjnego za okres kwalifikowalności wydatków na współfinansowanie rat leasingowych w tym przypadku można uznać jedynie okres realizacji projektu, do momentu ostatecznego jego rozliczenia (do wypłacenia płatności końcowej).

Za kwalifikowalne nie można uznać kosztów związanych z umową leasingu, a w szczególności:

- ✚ podatku,
- ✚ marży finansującego,
- ✚ odsetek od refinansowania kosztów,
- ✚ kosztów ogólnych,
- ✚ opłat ubezpieczeniowych.

8.1.3. Leasing zwrotny

Istotą leasingu zwrotnego jest powiązanie umowy leasingu z poprzedzającą ją umową sprzedaży. Leasingobiorca sprzedaje posiadany środek trwały firmie leasingowej i równocześnie uzyskuje prawo do jego dalszego użytkowania, na warunkach ustalonych w umowie leasingu.

Dzięki takiej operacji podmiot, który sprzedał dany środek trwały leasingodawcy, nadal z niego korzysta, płacąc raty leasingowe związane z jego użytkowaniem. W przypadku leasingu zwrotnego, za kwalifikowalne mogą być uznane raty leasingowe płacone przez Leasingobiorcę. Współfinansowanie wspólnotowe nie może jednak posłużyć do ponownego nabycia danego środka trwałego.

8.2. Inne techniki finansowania

Koszty innych technik finansowania kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, jeśli zostaną spełnione następujące warunki:

- ✚ wydatki związane z zastosowaniem ww. technik finansowania zostaną wskazane we wniosku o dofinansowanie;
- ✚ beneficjent wykaże, iż zastosowanie ww. technik finansowania jest najbardziej efektywną metodą pozyskania danego wyposażenia;
- ✚ ww. wydatki zostaną wyszczególnione w umowie o dofinansowanie projektu.

Rozdział IX - Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia

Niżej wymienione rodzaje wydatków kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności, o ile ich poniesienie jest niezbędne dla przygotowania bądź realizacji projektu oraz nie są zakazane na mocy obowiązujących przepisów prawa wspólnotowego bądź krajowego:

- ✚ koszty otwarcia i prowadzenia odrębnego rachunku bankowego dla celów realizacji projektu oraz opłaty pobierane od dokonywanych transakcji finansowych, których dokonanie jest niezbędne dla realizacji projektu,
- ✚ koszty porad prawnych, opłaty notarialne, koszty doradztwa udzielonego przez ekspertów finansowych lub technicznych,
- ✚ koszty audytu i koszty księgowości,
- ✚ koszty obsługi instrumentów zabezpieczających realizację umowy o dofinansowanie.

Rozdział X - Podatek od towarów i usług

Zgodnie z art. 3 e Rozporządzenia 1084/2006 oraz art. 7 ust. 1 pkt d Rozporządzenia 1080/2006 podatek od towarów i usług (VAT) Podatek od towarów i usług (VAT) może być uznany za wydatek kwalifikowalny tylko wtedy, gdy został rzeczywiście i ostatecznie poniesiony przez Beneficjenta oraz beneficjent nie ma prawnej możliwości odzyskania podatku VAT. Możliwość odzyskania podatku VAT należy rozpatrywać w świetle Ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004 r. (Dz. U.2004 nr 54 poz.535 z późn. zm.).

Należy jednocześnie podkreślić, iż zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Finansów przekazanym pismem z dnia 23 grudnia 2004 r. (Zn. PP8-901-149/04/MZE/3705), w świetle przepisów o podatku od towarów i usług „odzyskanie” podatku oznacza odliczenie go od podatku należnego lub zwrot w określonych przypadkach, według warunków ściśle określonych przepisami o podatku od towarów i usług. Pojęcie odliczenia podatku VAT (zmniejszenie podatku należnego o podatek naliczony) na gruncie polskich przepisów podatkowych jest pojęciem funkcjonującym jedynie w przepisach o podatku od towarów i usług. Zatem zaliczenie podatku, który nie może podlegać odliczeniu do kosztów uzyskania przychodów, nie jest odliczeniem podatku.

W związku z powyższym, zaliczenie VAT do kosztów uzyskania przychodów celem obniżenia podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym nie jest odliczeniem ani uzyskaniem zwrotu podatku od towarów i usług, a więc nie jest odzyskiwaniem podatku.

Zasada określona w ww. rozporządzeniach oznacza, iż zapłacony VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny tylko i wyłącznie wówczas, gdy Beneficjentowi, zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem krajowym, nie przysługuje prawo (czyli Beneficjent nie ma prawnych możliwości) do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego lub ubiegania się o zwrot VAT.

Posiadanie wyżej wymienionego prawa (potencjalnej prawnej możliwości) wyklucza uznanie wydatku za kwalifikowalny, nawet jeśli faktycznie zwrot nie nastąpił np. ze względu na nie podjęcie przez Beneficjenta czynności zmierzających do realizacji tego prawa.

10.1. Prawo do obniżenia VAT należnego o VAT naliczony

Zgodnie z art. 86 ust. 1 ustawy o VAT, podatnikom VAT przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w zakresie, w jakim nabywane towary lub usługi wykorzystywane są do wykonywania czynności opodatkowanych. Przepis zawarty w art. 88 ustawy o VAT zawiera katalog przypadków, kiedy podatnikowi VAT nie przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego. Podatku tego nie można odliczyć nawet wówczas, gdy dany zakup jest bezpośrednio związany z czynnościami podlegającymi opodatkowaniu, tym samym VAT może stanowić wydatek kwalifikowalny.

W związku z powyższym, przepisy ustawy o VAT stanowią, iż prawo do odliczenia podatku naliczonego przysługuje Beneficjentowi jedynie w przypadku, kiedy spełnione są dwa warunki:

- ✚ beneficjent jest podatnikiem VAT,
- ✚ zakupione przez Beneficjenta towary i usługi wykorzystywane są przez Beneficjenta do wykonywania czynności opodatkowanych.

Tym samym, jeśli nie jest spełniony jeden z wymienionych warunków wówczas VAT zawarty w dokonywanych przez Beneficjenta zakupach będzie stanowił wydatek kwalifikowalny w rozumieniu ww. rozporządzeń.

10.2. Status Podatnika VAT

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o VAT podatnikami są podmioty wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, bez względu na cel i rezultat tej działalności. Za podatników nie uznaje się organów władzy publicznej oraz urzędów obsługujących te organy w zakresie realizowanych zadań nałożonych odrębnymi przepisami prawa z wyłączeniem czynności wykonywanych na podstawie zawartych umów cywilnoprawnych (art. 15 ust. 6 ustawy o VAT).

W związku z tym, prawo do obniżenia VAT należnego o VAT naliczony będzie przysługiwało tym podmiotom finansującym zakupy towarów i usług ze środków finansowych pochodzących z Funduszu Spójności, którym można przypisać status podatnika VAT.

10.3. Oświadczenie o kwalifikowalności VAT

Beneficjent, który uzna VAT za wydatek kwalifikowalny, jest zobowiązany do przedstawienia we wniosku o dofinansowanie szczegółowego uzasadnienia zawierającego podstawę prawną wskazującą na brak możliwości obniżenia VAT należnego o VAT naliczony zarówno na dzień sporządzania wniosku o dofinansowanie, jak również mając na uwadze planowany sposób wykorzystania w przyszłości majątku wytworzonego w związku z realizacją projektu.

Brak szczegółowych informacji w ww. zakresie będzie mógł stanowić podstawę dla IP oraz IZ do zakwestionowania Wniosku o dofinansowanie pod kątem kwalifikowalności wydatków związanych z VAT.

Rozdział XI - Inne podatki i opłaty

W szczególności podatki bezpośrednie oraz składki na ubezpieczenie społeczne związane z wynagrodzeniem, które wynikają ze współfinansowania przez fundusze strukturalne lub Fundusz Spójności, nie stanowią wydatków kwalifikowalnych, chyba że zostały rzeczywiście i ostatecznie poniesione przez beneficjenta. Odsetki od długów, opłaty za usługi finansowe, koszty wymiany walut, ujemne różnice kursowe i inne czysto finansowe wydatki nie będą kwalifikowalne.

Wydatki poniesione na obowiązkowe ubezpieczenia (np. ubezpieczenie placu budowy) oraz obowiązkowe gwarancje bankowe (np. gwarancja wypłaconej zaliczki lub/i gwarancja dobrego wykonania umowy) mogą być uznane za wydatki kwalifikowalne, jeśli zostały przewidziane w dokumentach przetargowych przygotowanych przez Zamawiającego w ramach procedury udzielenia zamówienia publicznego.

Wydatki związane z obsługą prawną, grzywny, kary finansowe, wydatki związane ze sprawami sądowymi oraz koszty realizacji ewentualnych postanowień wydanych przez sąd nie będą kwalifikowalne z wyjątkiem wydatków związanych z odzyskiwaniem kwot nienależnie wypłaconych.

Opłaty związane z prowadzeniem rachunkowości projektu mogą być uznane za kwalifikowalne w zakresie w jakim jest to wymagane odpowiednimi przepisami bądź wytycznymi.

Wydatki poniesione na porady prawne, opłaty notarialne, wydatki poniesione na doradztwo udzielone przez ekspertów finansowych lub technicznych mogą być uznane za kwalifikowalne, jeśli są niezbędne dla realizacji projektu.

Wydatki związane z obsługą instrumentów zabezpieczających realizację umowy o dofinansowanie mogą być uznane za kwalifikowalne.

11.1. Opłaty za usunięcie drzew i krzewów oraz opłaty za zajęcie pasa drogowego

1) Opłaty za usunięcie drzew lub krzewów

Zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, *„Usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości może nastąpić, z zastrzeżeniem ust. 2, po uzyskaniu zezwolenia wydanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta na wniosek posiadacza nieruchomości. Jeżeli posiadacz nieruchomości nie jest jej właścicielem – do wniosku dołącza się zgodę jej właściciela.”* Ponadto, zgodnie z art. 84 ust. 1 i 2 ww. ustawy *„Posiadacz nieruchomości ponosi opłaty za usunięcie drzew lub krzewów. Opłaty nalicza i pobiera organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów.”*

W związku z powyższym opłaty za usunięcie drzew lub krzewów kwalifikują się do refundacji z EFRR tylko w przypadku, gdy została rzeczywiście i ostatecznie poniesiona przez Beneficjenta (Beneficjent ponosi opłaty na rzecz innego podmiotu).

2) Opłaty za zajęcie pasa drogowego

Zgodnie z art. 40 ust 3 ustawy o drogach publicznych *„Za zajęcie pasa drogowego pobiera się opłatę”*. Ustęp 11 ww. artykułu stanowi, iż *„Opłatę, o której mowa w ust. 3, nalicza i pobiera, w drodze decyzji administracyjnej, właściwy zarządca drogi przy udzielaniu zezwolenia na zajęcie pasa drogowego”*. Zgodnie z art. 2a ustawy drogi krajowe stanowią własność Skarbu Państwa, natomiast drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne stanowią własność właściwego samorządu, powiatu lub gminy.

W związku z powyższym opłaty za zajęcie pasa drogowego kwalifikują się do refundacji z EFRR tylko w przypadku, gdy została rzeczywiście i ostatecznie poniesiona przez Beneficjenta (Beneficjent ponosi opłaty na rzecz innego podmiotu).

3) Wydatki związane z odtworzeniem nawierzchni drogi poza pasem prowadzonych robót

W przypadku zajęcia pasa drogowego w celu prowadzenia robót, zezwolenie na zajęcie pasa drogowego powinno określać warunki przywrócenia pasa drogowego do poprzedniego stanu użyteczności. W przypadku, gdy zezwolenie na zajęcie pasa drogowego w celu prowadzenia robót nałoży na beneficjenta obowiązek odtworzenia nawierzchni drogi poza pasem prowadzonych robót, to wydatki związane z odtworzeniem jezdni poza pasem prowadzonych robót będą mogły być uznane za wydatki kwalifikowalne.

11.2. Kwalifikowalność budowy przyłączy kanalizacyjnych i wodociągowych

Zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków: „*Przyłącze kanalizacyjne to odcinek przewodu łączącego wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną, za pierwszą studzienką, licząc od strony budynku, a w przypadku jej braku do granicy nieruchomości gruntowej*”.

Zatem w przypadku budowy kanalizacji sanitarnej niekwalifikowalny jest koszt przyłącza od studzienki do budynku lub od granicy nieruchomości gruntowej.

Wydatki związane z budową przyłączy kanalizacyjnych i wodociągowych mogą być uznane za wydatki kwalifikowalne jeżeli zostaną wyraźnie wskazane we wniosku o dofinansowanie oraz uwzględnione w umowie o dofinansowanie projektu. Należy zaznaczyć, iż na podstawie art. 15 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków „*Realizację budowy przyłączy do sieci oraz studni wodomierzowej, pomieszczenia przewidzianego do lokalizacji wodomierza głównego i urządzenia pomiarowego zapewnia na własny koszt osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci*”. Ponadto, zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2004 r. (II CK 420/03, Biul. SN 2004/12/9) przyłącza kanalizacyjne i wodociągowe wskazane w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków stanowią własność osoby, która poniosła koszty ich budowy.

Zatem, należy podkreślić, iż wydatki na budowę przyłączy kanalizacyjnych i wodociągowych mogą być uznane za kwalifikowalne, tylko jeśli będą stanowiły własność Beneficjenta.

11.3. Koszty promocji projektu

Beneficjent realizujący projekt jest zobowiązany do jego promocji, której koszty stanowią wydatek kwalifikowalny. Wydatki związane z działaniami informacyjno - promocyjnymi muszą zostać ujęte w umowie o dofinansowanie, a instrumenty i metody promocji wskazane we wniosku o dofinansowanie.

11.4. Wydatki związane z działaniami kompensacyjnymi w przypadku projektu realizowanego na terenie cennym przyrodniczo, w tym na obszarach sieci Natura 2000

W przypadku projektu realizowanego na terenie cennym przyrodniczo, w tym na obszarach sieci Natura 2000, wydatkami kwalifikowalnymi w ramach RPO WL mogą zostać uznane wydatki związane z działaniami kompensacyjnymi.

Rozdział XII - Mieszkalnictwo

Wydatki poniesione na mieszkalnictwo kwalifikują się do współfinansowania pod następującymi warunkami:

- ✚ wydatki te muszą zostać poniesione w ramach projektów wpisujących się w **zintegrowane plany rozwoju miejskiego (lokalne programy rewitalizacji)** lub osi priorytetowej dla obszarów zdegradowanych lub zagrożonych fizyczną degradacją i wykluczeniem społecznym,
- ✚ alokacja z EFRR na cele mieszkaniowe ograniczona jest do poziomu **3%** w ramach poszczególnych programów operacyjnych,
- ✚ wydatki ponoszone są wyłącznie na:

- rehabilitację tkanki mieszkaniowej (projekty z zakresu mieszkalnictwa muszą dotyczyć zespołu budynków oraz ich otoczenia¹),

- renowację wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych (tj. odnowę części głównej struktury budynku, instalacje techniczne budynku, działania w zakresie oszczędności energetycznej),

- przygotowanie do użytkowania nowoczesnych, socjalnych budynków mieszkalnych dobrego standardu poprzez renowację i adaptację budynków istniejących stanowiących własność władz publicznych lub własności podmiotów działających w celach niezarobkowych,

Wydatki na mieszkalnictwo są ograniczone do wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego lub budynków stanowiących własność publiczną wykorzystywanych na cele mieszkaniowe dla gospodarstw domowych o niskich dochodach lub osób o szczególnych potrzebach.

Rozdział XIII – Wydatki związane z projektami nieinwestycyjnymi

13.1. Działania związane z promocją turystyki i regionu

- ✚ koszty organizacji pojedynczych imprez oraz kampanii promocyjnych (składających się z wielu różnych imprez),
- ✚ koszty uczestnictwa w targach turystycznych,
- ✚ koszty opracowania programów rozwoju i/lub promocji lokalnych i regionalnych produktów turystycznych i kulturowych, wykonania analiz,
- ✚ koszty dotyczące opracowania i wydania materiałów promocyjnych, filmów, multimediiów, broszur.

13.2. Koszty organizacji spotkań

- ✚ koszty wynajmu sali, sprzętu multimedialnego, nagłośnienia i wyposażenia na spotkanie,

¹ Zespół budynków to minimum trzy obiekty znajdujące się w sąsiedztwie wraz z towarzyszącymi im elementami zagospodarowania osiedla (np. sieć uliczna, oświetlenie uliczne, parkingi, zaplecze sportowe, skwery, place zabaw, zieleńce)

- ✚ koszty związane z publikacjami i przygotowaniem materiałów roboczych i materiałów na konferencje oraz promocją spotkania i rozpowszechniania jego efektów (w przypadku materiałów promocyjnych, publikacji broszur, publikacji prasowych oraz wydatków na przygotowanie koncepcji i planów, w tym marketingowych należy zwracać szczególną uwagę na efektywność wykorzystania środków),
- ✚ koszty obsługi spotkania, w tym wyżywienie (catering), tłumaczenia, ubezpieczenie,
- ✚ koszty przejazdu (PKP, autobus oraz w uzasadnionych przypadkach samolot lub samochód prywatny),
- ✚ w uzasadnionych przypadkach także koszty utrzymania i zakwaterowania uczestników spotkania (wyżywienie kwalifikuje się, jeśli nie jest ujęte w dietach uczestników) pod następującymi warunkami:
 - w przypadku imprez jednodniowych trwających dłużej niż sześć godzin wydatki na wyżywienie nie mogą przekraczać 15€ na osobę,
 - w przypadku imprez kilkudniowych za zakwaterowanie i dzienne wyżywienie do 70€, za zakwaterowanie i śniadanie do 50€, koszt obiadu czy kolacji do 20€ za posiłek,
 - organizacja spotkań roboczych (np. w celu wymiany doświadczeń, grupy robocze) kwalifikuje się do dofinansowania w wysokości do 70€ na osobę za dzień uczestnictwa. Kwota ta obejmuje wydatki na zorganizowanie spotkania (w tym od strony technicznej, wynajęcie sali, catering, itp.), koszty przygotowania i koszty powstające w celu udokumentowania wyników spotkania.

13.3. Organizacja konferencji, seminariów, szkoleń

- ✚ koszt zatrudnienia ekspertów zewnętrznych na podstawie umowy zlecenia bądź innej opłacony na podstawie przedstawionego rachunku bądź faktury,
- ✚ koszty usług w postaci specjalistycznej pracy wykonanej przez zewnętrznego eksperta polegającej na sporządzeniu tłumaczenia, opracowaniu analizy, planu, strategii, conceptów, dokumentów planistycznych, a także szeroko pojęte koszty związane z publikacjami, konsultacjami i opiniami eksperckimi.

Wydatki związane z podwykonawstwem są kwalifikowalne, jeśli wymaga tego specyfika projektu, ale pod warunkiem, że nie prowadzi do zwiększenia całkowitych wydatków na projekt.

- ✚ wydatki związane z honorariami dla wykładowców, którzy mogą udokumentować doświadczenie bądź specjalizację w danej dziedzinie, (wyznacznikiem są standardowe stawki godzinowe przewidziane za taką usługę w zależności od kwalifikacji specjalisty),
- ✚ wydatki dotyczące nabycia praw autorskich do niezbędnych opracowań, referatów, programów komputerowych, fotografii, materiałów publikowanych na CD przeznaczonych do publikacji po konferencji,

- ✚ koszty opłat za jednokrotne wykorzystanie materiałów, w przypadku, gdy nie ma potrzeby nabycia praw autorskich,
- ✚ cross financing związany z przeszkoleniem pracowników beneficjenta w zakresie wdrażanych rozwiązań ICT oraz oprogramowania.

13.4. Projekty z zakresu kultury, np. organizacja wydarzeń kulturalnych, spotkań, wystaw, festiwali

- ✚ koszty zaangażowania nieprofesjonalnych artystów, np. chórów dziecięcych, zespołów folklorystycznych,
- ✚ upominki i nagrody poniżej 50€ za sztukę,
- ✚ koszty nabycia praw do wykorzystania produktu np. do jednokrotnego wykorzystanie zdjęć dla konkretnej publikacji),

W przypadku organizacji i prowadzenia warsztatów artystycznych, które mają charakter szkoleniowy:

- ✚ wydatki dla artystów, gdzie ich udział nie jest związany z organizacją wystawy lub festiwalu od strony artystycznej i nie ma charakteru honorarium, np.:
 - koszt wynagrodzenia za pracę edukacyjną (nawet w przypadku artystów),
 - koszty rozpisania nut i aranżacji piosenek regionalnych dla potrzeb realizacji projektu, nie stanowiące elementu honorarium artysty za występ,
 - inne koszty niezbędne do prawidłowego wdrożenia projektu.

13.5. Projekty z zakresu wymiany, np. organizacja staży itp

- ✚ koszty związane z przejazdem, zakwaterowaniem i wyżywieniem

Rozdział XIV - Wydatki niekwalifikowalne

W oparciu o art. 56, ust. 4 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 oraz przepisy rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy, za niekwalifikowalne uznaje się poniższe kategorie wydatków:

- ✚ koszty prowizji i odsetek ponoszonych w ramach zobowiązań finansowych (za wyjątkiem projektów, których głównym celem jest zmniejszenie wielkości tego typu obciążeń ponoszonych przez beneficjenta),

- ✚ koszty prowizji pobieranych w ramach operacji wymiany walut oraz ujemne różnic kursowe ponoszone w ramach wdrażania i realizowania projektu,
- ✚ wydatek poniesiony na środek trwały, który był współfinansowany ze środków krajowych lub wspólnotowych w przeciągu 10 lat poprzedzających złożenie wniosku o dofinansowanie projektu,
- ✚ koszty kar i grzywien, a także koszty procesów sądowych (z wyjątkiem kosztów związanych z odzyskiwaniem kwot nienależnie wypłaconych po akceptacji Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym) oraz koszty realizacji ewentualnych postanowień wydanych przez sąd,
- ✚ koszty kredytu,
- ✚ koszt podatku VAT, który może zostać odzyskany w oparciu o przepisy krajowe tj. Ustawę o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004 r z późn. zm.,
- ✚ koszt zakupu nieruchomości niezabudowanej przekraczający 10 % wartości całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu w projektach współfinansowanych w ramach EFRR i Funduszu Spójności.

Część III Wykaz wydatków kwalifikowalnych dla poszczególnych Osi Priorytetowych RPO WL na lata 2007 -2013

Do wydatków kwalifikowalnych, wyłącznie w przypadku przyjęcia projektu do realizacji, mogą zostać zaliczone koszty zgodne z zasadami określonymi w Krajowych Wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007 - 2013.

Oś priorytetowa 3. Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne

3.1. Tworzenie terenów inwestycyjnych

Koszty kwalifikowalne w ramach Działania:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika a także wydatki specyficzne dla danego działania np.:

- **prace porządkowe związane z oczyszczaniem terenu z materiałów, sprzętu i chemikaliów powojkowych i przemysłowych, asenizacją i wywozem niepożądanych materiałów,**
- **koszty adaptacji pomieszczeń przeznaczonych do specyficznych wymogów technicznych, związanych z prowadzeniem określonego typu działalności,**
- **zakup wyposażenia nierozzerwalnie związanego z funkcjonowaniem projektu.**

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

Koszty niekwalifikowalne:

-podłączenie do sieci kanalizacyjnych lub wodociągowych indywidualnych użytkowników (zgodnie z regułami określonymi w „części 11.2”

3.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika, a także wydatki specyficzne dla danego działania np.: przygotowanie Lokalnych/Miejskich Programów Rewitalizacji

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Oplaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

✚ **finansowanie projektów, nie ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji (nie znajdują się w granicach obszaru podlegającego rewitalizacji), nie przyczyniających się do realizacji celów działania,**

✚ **budowa budynków mieszkaniowych,**

✚ **adaptacja, przebudowa, remont budynków, powierzchni na cele mieszkaniowe (nie dotyczy renowacji i adaptacji budynków stanowiących własność publiczną lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych wykorzystywane na cele mieszkaniowe z przeznaczeniem dla gospodarstw domowych lub osób o szczególnych potrzebach),**

✚ **remont, przebudowa, adaptacja budynków administracji publicznej w celach wyłącznie administracyjnych, (za wyjątkiem funkcji szkoleniowych, przekwalifikowywania, poradnictwa zawodowego osób bezrobotnych, zapobiegania przestępczości - przyczyniających się do realizacji celów działania i dla jednostek, które uczestniczą w realizacji**

programu),

- ✚ zakup obiektów wykorzystywanych jako miejsce świadczenia usług przez administrację publiczną (za wyjątkiem funkcji szkoleniowych, przekwalifikowywania, poradnictwa zawodowego osób bezrobotnych - przyczyniających się do realizacji celów działania dla jednostek, które uczestniczą w realizacji programu),*
- ✚ uzbrojenie terenu pod budowę budynków mieszkaniowych,*
- ✚ remont, przebudowa indywidualnych mieszkań (prace budowlano-montażowe),*
- ✚ rozbiórka budynków pod budowę budynków mieszkalnych,*
- ✚ zakup nieruchomości dla celów mieszkaniowych.*

Oś priorytetowa 4. Społeczeństwo informacyjne

4.1. Społeczeństwo informacyjne

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika, a także wydatki specyficzne dla danego działania np.:

- **ekspertyzy związane z przeprowadzeniem inwentaryzacji zasobów sprzętowych i systemowych beneficjenta.**

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika a także wydatki specyficzne dla danego działania np.:

- **zakup sprzętu, oprogramowania i urządzeń peryferyjnych będących nierozdzielną częścią szerszego projektu związanego ze społeczeństwem informacyjnym,**
- **koszty związane z zapewnieniem bezpieczeństwa przesyłania i przechowywania danych,**
- **zakup wyposażenia nierozdzielnie związanego z funkcjonowaniem projektu np. klimatyzatory serwerowni, kompletne wyposażenie telecentrów, monitoring sprzętu zakupionego w ramach projektu,**
- **działania z zakresu tworzenia punktów dostępu do informacji (np. turystycznej i kulturalnej) w połączeniu z tworzeniem PIAP-ów).**

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia niniejszego Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

- **abonament za dzierżawę łącz internetowych,**
- **wydatki związane z wyposażeniem sal dydaktycznych w komputery w instytucjach oświatowych,**
- **opłaty dodatkowe związane z prowadzeniem kont poczty internetowej, serwerów, rejestracją**

i utrzymaniem domen, zleceniem prowadzenia serwisu www.

Oś priorytetowa 5. Transport

5.1. Regionalny układ transportowy

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

- roboty budowlane i modernizacja sieci dróg wewnętrznych

- zakup środków transportu oraz sprzętu na potrzeby bieżącej eksploatacji dróg

5.2. Lokalny układ transportowy

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

- roboty budowlane i modernizacja sieci dróg wewnętrznych

- zakup środków transportu oraz sprzętu na potrzeby bieżącej eksploatacji dróg

5.3. Miejski transport publiczny

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

- Koszt przygotowania Zintegrowanego Planu Rozwoju Transportu Publicznego

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

- roboty budowlane i modernizacja punktów działalności usługowo - gospodarczej otwartej na inne podmioty w obrębie zajezdni autobusowych i/lub trolejbusowych

- zakup używanych środków transportu

5.4. Transport kolejowy

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

- zakup środków transportu z wyłączeniem szynobusów i Elektrycznych Zespołów

Trakcyjnych (EZT)

5.5. Transport lotniczy

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

- zakup środków transportu – nie związanych bezpośrednio z zabezpieczeniem obsługi ruchu lotniczego

Oś priorytetowa 6. Środowisko i czysta energia

6.1. Ochrona i kształtowanie środowiska

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika, a także wydatki specyficzne dla danego działania np.:

- **zakup specjalistycznych samochodów wysokiego zgniotu do transportu odpadów jako część projektu infrastrukturalnego,**
- **zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych, z wyłączeniem ambulansów,**
- **zakup wyposażenia niezbędnego do realizacji projektu np. kontenerów, tylko jako część projektu infrastrukturalnego,**
- **podłączenie do sieci kanalizacyjnych lub wodociągowych indywidualnych użytkowników zgodnie z Punktem 11.2. Kwalifikowalność budowy przyłączy kanalizacyjnych i wodociągowych Podręcznika. Zapis ten nie ma bezpośredniego związku z podłączeniem indywidualnych użytkowników do systemu przydomowych oczyszczalni ścieków.**

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

- **zakup środków transportu z wył. samochodów wysokiego zgniotu**

6.2. Energia przyjazna środowisku

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika .

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

**- wydatki związane z uruchomieniem i prowadzeniem plantacji roślin służących do produkcji biomasy
i biopaliw**

Oś priorytetowa 7. Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna

7.1. Infrastruktura kultury i turystyki

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika, a także wydatki specyficzne dla danego działania np.:

- **do 5% kosztów kwalifikowalnych projektu na infrastrukturę noclegową i gastronomiczną**
- **działania z zakresu tworzenia punktów dostępu do informacji (np. turystycznej i kulturalnej),**
- **projekty, w których część działań związana jest z informatyzacją oraz działania z zakresu tworzenia punktów dostępu do internetu i wspieranie jego wykorzystania.**

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

- **W obiektach spełniających funkcję zarówno kulturalne i turystyczne jak i inne funkcje – wydatkiem kwalifikowalnym jest jedynie zakres związany z funkcjami kulturalnymi lub turystycznymi**
- **niekwalifikowalne są wydatki związane z zabytkami na które brak jest zgody konserwatora zabytków**

7.2. Promocja kultury i turystyki

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika, a także wydatki specyficzne dla danego działania np.:

**- do 35 % kosztów kwalifikowalnych projektu – koszty dotyczące modernizacji, prac konserwatorskich , prac restauratorskich, robót budowlanych w obiektach innych niż zabytki niezbędnych
do wykorzystania w realizacji projektu i/lub koszty zakupu niezbędnego wyposażenia koniecznego
do realizacji projektu z zastrzeżeniem, że nie mogą one dotyczyć infrastruktury noclegowej i gastronomicznej.**

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

7.3. Współpraca międzyregionalna

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

Koszty wyposażenia niezbędne do prawidłowej realizacji projektu mogą stanowić maksymalnie 20% wartości projektu

Oś priorytetowa 8. Infrastruktura społeczna

8.1. Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

8.2. Infrastruktura szkolna i sportowa

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika, a także wydatki specyficzne dla danego działania np.:

- wyposażenie przedszkoli, szkół, innych placówek objętych systemem oświaty w nowoczesny sprzęt dydaktyczny, komputery i technologie ICT,
- zakup nowoczesnego sprzętu sportowego,
- instalacja systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej i sportowej.

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

- wydatki związane z budową sieci dostępowej,*
- wydatki związane z bieżącą eksploatacją i utrzymaniem obiektów edukacyjnych i sportowych,*
- zakup środków transportu.*

8.3. Ochrona zdrowia

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika, a także wydatki specyficzne dla danego działania np.:

- Zakup i modernizacja sprzętu medycznego, w tym wysokospecjalistycznego służącemu między innymi wykrywaniu i leczeniu chorób układu krążenia, nowotworów m.in. sprzęt do: angiografii inwazyjnej, koronarografii, sprzęt radiologiczny z możliwością tworzenia obrazów cyfrowych i możliwością analizy telemetrycznej, mammografy, tomografy, aparaty USG, EEG, EKG, aparaty do hemodializy, endoskopy z torem wizyjnym wraz z osprzętem do sterylizacji,*
- dostosowanie jednostek ochrony zdrowia do obowiązujących przepisów prawa,*
- termomodernizacja i modernizacja obiektów ochrony zdrowia.*

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE:

8.4. Pomoc społeczna

KOSZTY KWALIFIKOWALNE W RAMACH DZIAŁANIA:

Prace Przygotowawcze:

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczamy wszystkie wydatki ujęte w „Części II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika.

Prace związane z procesem inwestycyjnym oraz robotami budowlanymi:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z „Częścią II- Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków” niniejszego Podręcznika, a także wydatki specyficzne dla danego działania np.:

- **dostosowanie jednostek pomocy społecznej do obowiązujących przepisów prawa,**
- **termomodernizacja i modernizacja placówek pomocy społecznej wraz z przyległym otoczeniem oraz zakup wyposażenia jako element kompleksowego podejścia do modernizacji, termomodernizacji.**

Koszty związane z obsługą projektu:

Wydatki są kwalifikowalne w zakresie zgodnym z Rozdziałem IX- Opłaty finansowe i koszty finansowych instrumentów zabezpieczenia Podręcznika.